

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/epistolaiohaneck00eckj

EPISTOLA

IOHAN. ECKII THEOLOGI,

de ratione ſtudiorum ſuorũ, ſcripta Anno M. D. XXXVIII. nunc uero primum ædita.

ALIA EPISTOLA.

DE OBITV IOAN. ECKII

Theologi, aduerſus calumniã Viti Theodorici Eccleſiaſtæ Nornbergenſis.

Autore Eraſmo Vuolphio.

Ingolſtadij Excudebat Alexander Vueiſſenhorn Anno M. D. XLIII.

LECTORI. S.

QVum magna negotij pars ſit, ſubeundi negotij rationem ac uiam noſſe, quidam Theologiæ cādidati petierunt ab ornatiſſ. uiro Simone Taddeo Eckio iureconſulto, ut epiſtolam fratris Ioan. Eckij Theologi iam olim de ratione ſtudiorum ſuorum ſcriptam typographo formulis excudendam daret: id qđ non grauatim fecit uir æque humanus atque Reipub. literariæ ſtudioſus. Annis uero ab hinc quinq; dedicauit Eckius hanc Methodum ſtudiorum incomparabili uiro Mauritio ab Hutten &c. quē nō ita diu poſt ad epiſcopalem dignitatem ſola atq; unica uirtus euexit, principem nimirum uel ob egregiam illius eruditionem, nouis ſubinde honoribus ſimul & perenni memoria dignum. Facit epiſtola mentionem cuiuſdam commentarij in Malachiam, qui neſcio quo caſu uiuēte adhuc Eckio, perijt. Tu quiſquis es Theologicarum rerum ſtudioſus, ſi curriculum illud ſtudiorū, (in quo Eckius noſter haud infœliciter uerſatus eſt) ingenio tuo uidebitur commodum, poteris pede fauſto ſequi, ſimul etiam pijs Eckij manibus æternam precari quietem. Vale, Ingolſtadij &c.

AD REVEREN-
DVM PATREM, NOBI-

lem uirum D. Mauricium ab Hutten, inſignis eccleſię
Herbipoleñ. Præpoſitum Patronum ſuum,
Ioh. Eckij de ratione ſtudiorum
ſuorum. Epiſtola.

REVERSVS ex urbe, Reuerende
pater prędicabas Cardinei ſenatus or
namentum Reuerendiſſimum Vice-
cancellarium Farneſiū, ingenue iura
noſtra, ſuffragijs ſuis fuiſſe apud S.
D. N. tutatum. Ad hęc ſubmone-
bas ut aliquo munuſculo tam uenerandi & Illuſtris do
mini clementiam demererer. Idem literis ſuis mihi ſig-
nificauit Reuerēdus Archiepiſcopus Bruduſinus Hie-
ronymus Aleander, Hebraice, Græce, ac latine æqua
lance doctiſſimus: Præter hos & illud Rhomanę ur-
bis delitium Bloſius Palladius Pontifici à Secretis: Tā
potentibus autē non ſolum petitoribus, ſed aliquo mo
do exactoribus & patronis nihil eſſe denegandū cen-
ſebam, cum amicæ poſtulationi deeſſe ingratitudinis,
iuſtę autem inciuilitatis et iniquitatis cuiuſdam uidea
tur. Malachiam ergo prophetam leuigando expoliui,
atq; iuſtę petitionis memor, eum in pręſentia ad te mit-
to, & per te pientiſſimo Cardinali Farneſio, ut habeat
aliquod uice gratitudinis teſtimonium: Cum autem
magna dignitate in Eccleſia nunc fruaris (ut etiam ad
noſtra ueniamus) cupio his quaſi illicibus quibuſdā te

ineſcare,ut relicto lucroſo iuris ſtudio , Theologiæ te
totum dedas:In qua tenacem memoriam,ingeniũ do-
cile, acre iuditium & alias dotes DEI exerceas , ſic em̃
augebitur tibi gratia apud deum & homines:Et ut ſti-
mulum tibi & calcar ſubdam acrius, rationem ſtudio
rum meorum obiter tibi perſtringam , minime dubi-
tans quin apud te ſtudiorum ratio , meo exemplo de-
monſtrata gratiam ſit habitura : Nam infans à paren-
tibus auulſus,& primis igitur elementis à patruo M.
1495. Martino (cui fateor me omnia poſt DEVM debere)
1498. Rotenburgi ampliter perceptis , mox Haidelbergam
1499. me contuli: ſtudium artium liberaliũ & philoſophiæ,
cum humanioribus literis ibi cęptum, Tibingę abſolui
1500. ſub Vrachio,Farneo, Bebelio:ibidem Lauream Magi
ſterij adeptus:Confeſtim inde ſub Ch. Summerhardo
ad Theologiam conuolaui,at peſte graſſante ad Vbio
1501. rum Coloniam profectus,ſub Theodorico de Siſtern ,
dogmatibus S. Thomæ incubui : ibidem quoq; tabe
furente fugatus,Patruo uolente Friburgum Briſach-
1502. gogiæ acceſſi,ubi philoſophiam nõ ſine profectu do-
cendo,Pauonicum (ut uocant) contubernium reſti-
tui , diſcendo autem Theologiæ , ſub Northofero &
Briſgoico , utriq; iuri ſub Angelo de Beſutzio Me-
diolanenſi & Zaſio celeberrimo operam impendi
diligentem: ſucceſſiuis tamen horis à Gregorio Rheu-
1506. ſchio Carthuſiano Mathematicã & Coſmographiam
hauſi, Sub pręlum calcographi tunc dedi exercitamen-
ta dialectices,primicias frugum mearum . Poſthac in
Theologia tantum profeci,ut pręceptorum iuditio li-
centiam,ut uocant,adeptus,publico ſtipendio iuuenis
Theologiam profiteri inceperim. G. Ocham et Gabrie
lis com-

ſis commentaria prælegendo in Ianuario anni noni, ſic ſimul docendo & diſcendo profeci. Dum autem à caſu Ingolſtateñ. Gymnaſium inuiſerem, Moderatores eiuſdem (apud quos fama diſputationum mearũ inclaruerat) rogarunt ut in eorundem palæſtra periculũ facerem, & ad populum declamarem: quibus non illibẽter morẽ gerens, tantũ fauoris diſputando apud eos mihi conciliaui, ut omnibus remis & uelis ab Illuſtriſſimo Principe Boioariæ duce Vuilhelmo, contenderent, me lecturæ Theologiæ tunc per obitum optimi uiri Zinglij uacantis præfici: unde mox nobiliſſimus Princeps honorifico ſtipendio clementer me è Fribur go euocauit. Cuius uotis obſecutus, ad ingolſtadium migraui in Nouembri.

1509.

1510.

At ut intelligas Reuerende Pater ſemper me pedẽ mouiſſe in literis, licet parum promouerim, pergã narrare ſtudia mea Ingolſtadij confecta. Nam Doctoris ſubtilis, Franciſci Maronis, & aſſeclarũ placitis, Aliaceñ. Maioris & aliorum Commentarijs inuigilans, lapſo deinde biennio ſpecimen lectionum mearum exhibui in altiſſima prædeſtinationis materia: quam prælectam auditoribus meis inuulgaui opere, quod Chryſopaſſum inſcripſi, in quo licet uidere uigilias in commentarijs ſententiarum Theologicarum & Auguſtino, quo tunc familiariter utebar, adhibitas. Tum animũ appuli ad Moralia, Gerſonem euoluens, et Kaiſerſpergium præcipue ſacra ſcriptura, ut Lydio lapide Iudice aſcito: unde contractuum, uſurarum, iuramenti, uotorum, ignorantiæ, confeſſionis, ſacramentorum, Communionis ſanctorum, & huiuſmodi rerum telam exorſus, quorum partem publicaui, partim do-

1512.

 micum

mi cum tineis rixantur, Gabrielis quoq; Biel Canonē
1514. publice profitebar; Sub eo tempore iuſſu Illuſtriſſimi Principis mei totam Ariſtotelis Stagyritæ dialecticā, Phyſicam quoq;, cum uocibus Porphirij, fuſioribus commentarijs illuſtraui: diſputaui tum Bononiæ in
1515. æde S. Petronij, & ſequenti anno in Vienna Auſtriæ, Regiminis Maximilianei adiutus opera, pluſq; Aca-
1516. demiæ. Porro cum Areopagitæ libros ſæpe fruſtra legiſſem, nactus opera Cuſani, Honorij, Solitarij, Hugonis de palma, Petri Hiſpani, Maronis in Dionyſiū, adgreſſus ſum Theologiam negatiuam ſeu Myſticā, adiutus Plotino, Ammonio, Mercurio Triſmegiſto, Marſilio Ficino, Alga Zele, Stapulenſis, Symphoriano, & Piramydibus ex Cuſana Bibliotheca per uene-
1517. randum patrem Reiſchium Chartuſianum albatis: an uires conatui reſponderint, aliorum ſit iudicium, nam in Dionyſij Myſticā Theologiam commentarios per prælum euulgauimus: qui incomparabilis uiri Ioh. Roffeñ. iuditio, laudati fuerunt.

Dum meditarer omnem philoſophiā Triſmegiſticam, Orphicā, Platonicam, Aegypciacam & Arabū, Theologiam etiā Dioniſiacam ſub quinq; ſectionibus
1518. totam explicare; Ecce panditur malū ab Aquilone, peſſimis uentis Carlſtadio et Luthero, nauiculā Petri ſubuertere conantibus; uelitatum fuit aliquamdiu leuiculis libellis; interim tamen tanto maiori ſudore mihi colluctandū erat; quanto plures ipſi habebant adiutores: quorum erant tot, ut cum equo Troiano quodamodo
1519. mihi pugnandum foret; Quo autem omnes compertum haberent, me nihil querere niſi ueritatem, ut ſcriptionum & rixarum finis eſſet, obtuli diſputationem

quam

quam Lutherus acceptauit, Lipſiam mihi præſcribēs (licet mēdaciter hoc poſtea negarit D. Electori, cōtra ſyngrapham, quam adhuc habeo) ubi 19. diebus cum ambobus congreſſus, reiecto toto iuditio in almū ſtu-dium Parrhiſienſe: nam in hos Luther & Carlſt. non modo compromiſerunt, ſed ex omnibus delegerunt: ut hanc inter nos litem componerēt & ſopirent. At ne ~~interea me cum gliribus dormitaſſe crede~~. Preſtat Reuerende pater cum ad ſtudiū Theologiæ te allicere tentem, recenſere, prælectionum mearū & proſecutionē: nā interea Euangeliū altiuolæ Aquilæ & eius canoni-cā epiſtolā interpretatus ſum: Geneſim, item Exodū, & Leuitici aliquot capita, Pſalmos quoq; aliquos enarraui, cū Prophetis Abacuck, Aggeo, Sophōia, & Malachia. Negotium iā Lutheri proſequor & complicā, qui nō expectato Parrhiſino iudicio, conuitioſis libellis me obruebant: quibus tamen nec ad horā ceſſi, id q probant, quæ extant Apologiæ aliquot excuſæ. Verū ut iuſto exercitu ſchiſmaticis occurrerē ſcripſi de primatu Petri libros III. De pœnitentia IIII. De Sacrificio lib. III. De Purgatorio lib. IIII. ſucceſſiuis annis à Calcographis diſſeminatos.

De Primatu. 1520.
De Purgatorio. 1521.
De pœnitentia. 1522.
De Sacrificio. 1524.

Demū in nouiſſimo iſto periculoſo tpē, reuocauit Zuinglius hæreſim Capharnaitarū & Berēgarij cōtra Euchariſtiā: Et quia uerebar, ne bellaces Heluetij ſpumantibus & turgidis Zuinglij uerbis, ſeducerentur: Nam quoties in publicum conueniebam, intellexi eū uiros etiam doctos, arrogantia hebreæ & græce linguarū, irridere, ſubſannare, & hæreſes ſuas falſis expoſitiōnibus palliare. Reuerſus ergo ex Anglia, duorū Principum conſilio, Heluetijs errorū Zuinglij phalanges *1525.*

recenſui:

recenſui: quod publice diſputationis congreſſu, obtuli me monſtraturum: Zuinglio autem arenam Agonis
1526. diu retractante, tandem coram 12. Cantonibus Heluetiorum, ac coram Regis Galliæ & quatuor Epiſcoporum oratoribus eſt diſputatum in Baden. (Oecolampadio in uicem Zuinglij, cum turba Apoſtatarum ſuccedente) uiginti diebus: at magis ſtrenue & continenter, quam Lipſie, puta duplo pluribus horis. Quinque autem Cantones ueteres cum Friburgeñ. Vchtlan-
1531. diæ hac diſputatione ædificati, nunquam ceſſerunt Tugurinis aut Bernatibus: ut pauci Machabei poſterius magnos exercitus ſchiſmaticorum profligarent.
1528. Schiſmatici uero, iacturam quam paſſi erãt diſputatione Badeñ. coram rudi populo recuperare cupientes. Berne Tugrorum & Rauricum auxilio diſputationẽ perfidia plenam habuerunt. Quam Catholicorũ hortatu confutaui: nec in hunc diem, iactabundi illi quicquam reſponderunt. Eodem tempore comprehenſi ſacerdotes, qui ex uulgaribus libris Lutheranorum prædicabant ad populum, uſi hac excuſatione, ſe id facere
1529. ob penuriam ſermonum Germanicæ linguæ. Ideo Humaniſſimus Bauariæ Dux Vuilhelmus mihi præcepit ut ſermones in lingua noſtra æderem: cuius iuſſibus impigre obediens, & declamationes populares de tempore et ſanctis, ut uocant, ædidi. Sub hoc tempore
1530. Imp. Carolus V. ſemper Auguſtus Comitia Principum habuit Auguſtæ Rhetiæ, ubi ab ipſo Cæſare & ordinibus Imperij cum alijs ad agendum cum Lutheranis deputatus fui. Quos labores ſcribendo & agendo tunc ſubiuerim, Cęſarea Maieſtas ac Regia, legatus Apoſtolicus, & Principes Imperij non ignorant.

At interea

At interea forte ſuccurrit animo tuo Reuerende
pater,ubi & quando linguæ ſanctæ fundamina iece- 1511.
rim? Paucis te reddam certiorem, Elementa rudia cum
notulis à Reuſchio Chartuſiano acceperam: bis deinde
in Bochſenſtainij diſciplinam me tradidi, poſt Iohan.
Reuchlin Capnionem Ingolſtadij profitentem diligē- 1521.
ter audiui: Morabatur enim toto illo tempore in ædi-
bus meis, & manu ſua Grammaticę Kunchi exemplar 1521.
impreſſum emēdabat. At cū ſub Leone Papa & Adria 1523.
no Romæ diutius tenerer quam uolebam, adijt me He
lias Leuita ex Iudęis Germanus. (Cui Reuerendiſſi- *Eckius præle-*
mꝰ Cardinalis Egidiꝰ primas tribuebat in dick duck a- *git Hebraice.*
pud oēs mortales.) Huius eruditione fateor me ube-
rius profeciſſe, adeo ut librum Ruth, Geneſis. xxx. pri-
mi Regū xxvi. capita publice prælegerem Hebraice.
Audiui tunc, Rhomæ etiam Sancten Pagninum, &
Achacium profeſſores Hebraiſmi, in Chaldęo præter
uerſionem in Pentatheucon Cōpluteñ. uſus ſum mu-
to magiſtro Munſtero, qui præ cęteris egregie emula-
tur & aſſequitur Heliam, trimeſtri quoq; Iudæo Lo-
to uſus ſum pręlectore, Recte dixi me uſum, quia cum
utriuſq; grammaticæ eſſet aſymbolus nihil præſtare
poterat præter uſum.

Verum unde exierat, oratio noſtra reuertatur. Euul- 1532.
gatis ſermonibus de tempore & ſanctis, Reuerendiſſi-
mus Cardinalis Maguntinus Germaniæ primas, ex
Marchionibus Brandenburgeñ. ratus ſacramentorum
rationē, hoc tempore admodum ſacerdotibus neceſſa
riam, uoluit ut hanc quoq; materiam declamationibus
illuſtrarem: & profecto iuſta ratione mouebatur: qua-
re tanto principi non grauate parui qui labores meos li

B bera-

beraliſſime quoque remunerauit. Sed quia oĩa iſta lin-
gua uernacula conſcripſeram, quamplures urgebant
1533. Epiſcopi & prælati (ex quibus etiam erat Geruuicus
Abbas in Vueingarten) ut ijdem latine ęderentur: qd
facerem? recuſare erat inhoneſtum, acquieſcere diffici-
le: Itaq; conſilium in arena accepi, & omnes ſentẽtias
patrum adductas adnotaui, & contextum orationis
Mentzingero tunc diſcipulo meo (modo contiona-
tori uero Maguntino) impoſui, quo reliquis ſtudijs ſe
1534. rioſius incumberem: Et quia inordinata quedam Lut
teranorũ ordinatio ẽ uicinia prodierat, cõfutationem
1535. eius adornaui, antiq; in Treueros & Auſtraſios profi-
ciſcerer: Curaui dein, ut ſermones quoq; de ſacramen-
tis latine redderentur, & lecturam in Aggeum prophe
tam purgaui, Cum autem in lingua noſtra rediret in
aliũ, quod Auguſtinus olim conquerebatͬ, ut indies ꝓ-
diret noua & uaria ſæpe etiam deprauata Biblie ſan-
ctę uerſio, ob id princeps meus Chriſtianiſſimus Dux
1536. Vuilhelmus ſubditorum ſuorum ſaluti cupiens eſſe
conſultum, per literas ſuas graui & maturo cõſilio cõ-
ceptas, mihi iniũxit, ut totam Bibliam iuxta eccleſiaſti
cam lectionem denuo uerterẽ. Et quõ in tam pio et re-
ligioſo ꝓpoſito Illuſtriſſimæ ſuæ dominationi nõ ob-
ſequerer? non omnibus neruis parerem? diuino itaq;
implorato auxilio rem difficilem aggreſſus, octo mẽſi-
ſibus uetus teſtamentũ abſolui, ut ſuperiori anno fuit
1537. excuſum. Quantũ autem per ualetudinem corporis
licuit mendulas Calcographi ex Biblia ſuſtuli, Com-
mentarios hoſce in Malachiam purgaui, & in Pſalmũ
uigeſimum: iam uero per quietem quattuor Tomos
priores S. Hieronymi uellicatim relegi; Idẽ facio, iam
in aliquot

In aliquot partibus S. Auguſtini, uſq; ad ſacrum quadrigeſimę tempus, ubi ſpiritu ſancto aſſlante ſeueriora ſtudia amplectar.

Habes Reuerende pater et patrone, ſummarium ſtudiorum meorum: nam infinitum eſſet ſingula recenſere, quę ſtudio Camerario legi, aceruum librorũ, declamationes ad populum plus minus octingentas, orationes in principijs librorum, & diſputationum, officijs Rectoratus ad uniuerſitatem, in funeralibus, in omnium facultatum licentiatis promouendis habitas plures trecentis: At quæ tua eſt humanitas, non arrogantia à me iſta commemorata eſſe accipies, ſed ſingulari quodam erga te ſtudio, ut imitabile exemplum ſtudiorum tibi proponam: quo animus tuus ad lectionem ſacræ ſcripturæ inardeſcat. Clericus es, prelatus es, in ſortē domini uocatus es; Quare DEO ſeruire ſtudeas, præceteris eminentius. Quod ſtudio Theologico locupletiſſ. facere poteris. Quid enim eſt legere Bibliam, niſi loqui cum DEO? Quid aliud eſt audire uerbũ Dei, quam audire Deum loquentem, & benedictam eius uoluntatem inſpicere. Obliuiſcere te eſſe nobilem ſecũdum carnem, & quod ad uirtutes attinet: Verum ſemper in obtuitu tuo ſit, te eſſe ſeruum Dei Prelatum Eccleſiaſticum, delectabunt te canones patrũ, cultui diuino diligentem curam impendes, in hoc iocundaberis, gaudebis, exultabis. Sic enim maiorem honorem apud Deum & homines habebis, quam ſi cataphractus, galeatus, loricatus, haſtatus inceſſeris, pro breuiario lanceam, aut Bombardã ferens: Iſta enim conſanguineis tuis permittito, militaribus huius ſæculi: hæc namque eis ſunt ornamento & ſplendori, tibi uero & alijs in ſor

Sermones.

Orationes.

Adhortatio ad ſtudium Theologicum.

tem domini uocatis, ſunt ignominia, abhominatio, dedecus, et barathrum damnationis. Domeſticum habes exemplum in Eccleſia tua, Brunonem Epiſcopũ Herbipoleñ. ducem Carinthiæ, ex Goslarieñ. Eccleſia prępoſitũ uocatum (non enim natus Herbipoli fuit neq; educatus) qui næ dum doctiſſimus fuit in Theologia, ſed magno quoq; Iuditio, Auguſtini, Hieronymi, & Caſſiodori, in Pſalmos ſcripta, in Enchiridion redegit. Adeptus ſum aliquando Canonicatum Auguſteñ, Canonicatũ. item Leodieñ, Cardinalis Erhardi de marcka munificentia, Suffraganeatum, item Tridentinum & alia opima beneficia potui habere, & cũ pigris otiari: Verum amore literarum faſcinatus, à gymnaſio nõ potui auelli & à ſcholaſticis ſudoribus. Macte ergo uirtute Reuerende pater, bonas literas, quas Lipſię, Ingolſtadij, Friburgi, & Patauij, didiciſti offer Deo, & ſacris literis, in holocauſtum & ſuauiſſimum odorem domino. Vale & ſalue obſeruande pater, Ingolſtadij quarto nonas Februarias, Anno ſalutis ſeſquimilleſimo. XXXVIII. Anno.

A. EVTRAPELIVS. IN *Sutorem Noricum.*

Sutor, qui ſtolida procacitate,
Muſarum dominos petis acerbè,
Præclari memor eſto dicti Apellis,
Nil ultra crepidam Sutor cupiſcas.

ERASMVS VVOLPHIVS.

Vito Theodorico. S. P. D.

NOn rarò fœlicius cadunt audacia q̃ moderata conſilia: ego tamen ſi iuuenili quopiam permotus impetu, ad te mi Theodorice literas dare uoluiſſem iure tibi fortaſſis uiderer improbus, qui hominem theologum, ac grauioribus negotijs occupatum, interpellare minus uerear. Verum non potes uir ut audio manſuetioribus quoqꝫ diſciplinis perpolitus hunc meum conatum uitio ducere, quum non alius uehementior ad te ſcribendi ſtimulus mihi fuerit, q̃ ut pium ac ſyncerum animi mei ſtudium ergà præceptorem nuper ab ineuitabili fato è terris ereptum Ioannem Eckium Theologum neutiq̃ ficto ueritatis amore declararẽ. Intelligis opinor quid uelim: nec longiore te morabor prooemio, modo mihi polliceri auſim te non offenſum iri hoc offitio, quod (niſi fallar) nulli probo non uidetur & pium & grato diſcipulo dignum. Allatus eſt huc tandẽ liber à te germanica lingua ſcriptus, in quo contendis ſacram ſynaxim corporis & ſanguinis domini, populo ſub utraqꝫ ſpetie diſpenſandam, de qua quidẽ diſputatione quũ ſuperet uires meas in præſentia nihil expendo. Cõplures autem boni cordatiqꝫ uiri admodũ iniquo animo ferunt, quod ſub finem iſtius libelli tui, ſine ulla argumenti abs te tractati occaſione, tantũ implacabili quodam (ut apparet) percitus odio, calumniaris obitum Eckij noſtri, uiri poſt funera ſaltem meliore tranquilli-

tate digni: ſcribis enim apertiſſimis uerbis Eckium periiſſe perinde atq; animal brutum ab omni intellectu ac ratione penitus alienũ: culpã quoq; tã miſerę mortis transferre uideris in impiã doctrinã, qua uir ille (quemadmodũ tu iudicas) ſeduxerit homines Chriſtianos. Priuſq; mihi lectus erat liber, non adduci poteram, ut à quoq; perſuaſus crederem, te uſq; adeò petrictæ frontis eſſe, tamq; manifeſto liuoris morbo teneri, qui omnibus Chriſtianæ modeſtiæ repagulis ui quadam refractis, contra tot ſpectatæ fidei teſtes ſciens dataq; opera, calumniam penitus falſam in mortem doctiſſimi uiri, tanto cum nominis tui dedecore diuulgares. Quid enim aliud efficis? q; ut inſignem tui ipſius animi peruerſitatem ſceleratamq; detrahendi libidinem apud bonum & prudentem quemq; traducas, dum ſic acerbiſſimo odio inſectaris & crimine turpiter confiicto rurſus (quòd dicitur) occidis mortuum, cui in inuidiæ locum ſucceſſit miſericordia. Veriſſimum eſt quod apud Beatum Iacobum legitur, detractorum linguam eſſe incoërcibile malum, plenum ueneno mortifero inflammatum à gehenna. Neq; te latet quàm fœdum ſit, ſi quis homo prophanus calumnietur abſentem, uel procaciter inſultet uicto, aut quod turpius habetur, ſi eruditi ſuos affectus inter ſe conuitijs & obtrectatrice calamo ulciſcantur, nunc dum tu qui ſynceritatem euangelicam profiteris, mortuo conuitiaris, idq; conuitio prorſus falſo, quid obſecro fœdius, aut indignius eſſe poteſt, non dicam Euangelico præcone aut homine Chriſtiano, ſed uiro tantũ? Nulla eſt in me mi Theodorice uel ſimulãdi uel diſſimulãdi uafricies, nec ſubdola circuitione quicq; blandior. Sapiens inquit

quit, ſupra mortuum plora, defecit enim lux eius & alio loco legitur, noli de mortuo inimico tuo gaudere, ſciens quoniam omnes morimur & in gaudium noluinus uenire, nec erit impunitus qui lætatur in alterius ruina. Plures adduci poterant eius generis loci, ſed nihil opus eſt apud eiuſmodi Eccleſiaſten conctione mea. Noſti luctum Samuelis pro rege Saul quem tamen à Deo proiectum ſciebat: Dauidis pro Abſolon, Antiochi deniq; regis impij pro ſummo ſacerdote Onia. Hæc omnia noſti & multò plura nec doles tamen in morte proximi tui, ſed potius ſeriò triũphare uideris, id quod abundè docet grauis iſta calumnia, qua nihil hoſtilius etiam in mortem latronis dici poterat. Fieri profectò minimè poteſt, quin in mentem tibi uenerint communia uerba, quibus uulgò deteſtamur eos, qui iugulant, qui flagellant, qui rurſus occidunt mortuos, qui cum laruis luctari ſolent. Nec ignoras opinor quibus ſimiles aſſeruit Plato eos, qui mortuos allatrarent, ut interim de Chriſtianis inſtitutis taceam. Quis igitur te malus impulit error? cur tã uilis eſt tibi aliena mors qui tuam pretioſam aliquando in conſpectu domini futuram cupis? aut quid amplius ex uſu erat illius irritare manes? res ipſa clamitat te impio quodam affectu malitiæ commotum ad tantam petulantiam. Placuerunt forte tibi Lyndiorum ſacra quæ fiebant Herculi, Græcorum quæ Baccho, ea enim non uidebantur religioſe peragi, niſi conuitijs agerentur. Nec alia commodior fuit anſa, qua immedicabile odium iſtud poſſes ulciſci, niſi uita defunctum denuo iugulares. Si tam impotens odiũ,

aut pro-

aut probabilior aliqua extitit perdendi Eckij ratio, cur non potius aduerſus uiuentem adhuc, præclarum aliquod uirtutis tuæ ſpecimen exhibuiſti? et ceſſiſſet tibi candoris præconium. Nunc demum cum receptui cãtatum ſit, prodis in aciem uir fortis, mortuum rurſus occiſurus. Nulla ꝓfectò ſpolia referes, nullũ ages triũphum uel ouationẽ: noſti enim iuxta comune dictũ, mortuo leoni & lepores inſultare poſſe. Tametſi non adhuc aperto omninò marte congrediaris, ſed dũ mortem ſolummodo damnas, per cuniculos quaſi, homo callidus, uniuerſam eius doctrinam ac uitam ſubruere moliris, idq; tanta impietate, ut ne ſalus animæ (quantum in te equidem ſitum eſt) unq̃ ſit ſperanda. Brutũ nãq; occubuiſſe ſcribis, non hominem. Tui ipſius cõſcientiam appello, dic mihi quæſo, quid ex uniuerſa conuitiorum mendatiorumq; colluuie hoſtilius magiſq; impium in pios Eckij manes uel cogitari uel ſcribi potuiſſet? An non præclarè imitatus es perſonam ſtulti, qui apud Eccleſiaſten nugatur eundem eſſe hominis & iumenti interitũ & æquam utriuſq; conditionem. Imò hoc in loco longè ſuperaſti dum contrà tui ipſius animi ſententiam & ueritatem pedibus quaſi calcas & priuatis odijs tã turpiter indulges. Fieri me hercle nequit, quin tacito cogitationis morſu, conſcientiã uerberes, dum quod in aliena morte falſo criminaris, in tua ne re ipſa eueniat pauidus exhorreſcas. Nec deſunt qui hanc calumniam ominoſam iudicent, de tua quoq; morte neſcio q̃d crudele canentes, ſed abſit omẽ: mihi Chriſtiana charitas magis placet. Omnibus enĩ ex æquo iſta terẽda uia eſt, omnes ad eandem mortis properamus metam, quantumuis moriendi ſit mira

uarietas

uarietas. Pluſq́ ſexcenta morborū nec pauciora mortis genera quotidiè nos impetunt, percupimus tamen omnes benè beateq́ mori: ita enim à natura comparatum eſt, ut etiam impij fœliciter è uita proficiſci expectant, quemadmodum legimus de Balaam: & dubio procul dominus largitur unicuiq; quod bonum eſt in oculis ipſius, ſed certè moriendum eſt & id incertū an hoc ipſo die, an ea ipſa hora. Quo temporis interuallo quoue genere mortis ego ſim moriturus dei iuditium eſto. Non minus tu quoq; fluitas dubiæ ſpe pendulus horæ, neq; genus mortis tuæ certò pronunciare potes, niſi iā iamq; de trabe circumſpiceres ad ſuſpendium, id quod clemens deus auertat. Abſit enim procul mi Theodorice, ut quicq́ mali imprecer proximo meo, tametſi nemo facilè credat, quantū exulceret atq; aceto quaſi perfundat pectus meum acerbiſſima hæc calumnia & atrox mendatium, quale uix ſcurra diceret de lenone, uel latro de obitu homicidæ aut peculatoris. Tu tamē interim cœleſtem diſciplinam profiteris, charitatē doces, ſacroſanctam Euchariſtiam interpretaris (q́ rectè autem ea omnia facias uideris ipſe) deniq; uice numinis es inter homines, à cuius ore pendet tam nobilis ciuitas: & cum calumniandi petulantia re uidelicet omninò diabolica cōmiſces contionem ſacroſanctam de corpore et ſanguine Ieſu Chriſti. Abuteris inſuper imperiti uulgi credulitate, dum germanica lingua tantā fœditatem in promiſcuā plebem effundis: nec te fugit q́ peruerſa ſint uulgi iuditia, quamq́ prona in malum credulitas. Sed hæc omnia multò turpius fiunt, in nobiliſſ. Repub. Nornbergenſi, in oculis ſapientiſſimorū ciuium quaſi ipſis monitoribus uel approbantibus. Aſt

alij fuerunt autores: Erinnys certè, uel noxius quiſpiã
demon tam grauem calumniam libro tuo inuexit, aut
(niſi fallar) ſcripſiſti à quodam inſtigatus, cuius uti-
nam non tám maledica eſſet lingua, q̃ eſt nomen ſan-
ctitate conſpicuum. Plures quidem hoc ſeculo preſer-
tim apud inſanam multitudinem nuſq̃ non & quibuſ
libet obtrectant, pro ſuo ſtomacho mentientes, ſed no-
ſti ex Hieronymo non eſſe eandem ſententiam tribu-
nalis Chriſti & anguli ſuſurronum. Quicunq; igitur
ad te detulerunt Eckium perijſſe perinde atq; beſtiam
uel animal brutum ab omni ratione ac intellectu pe-
nitus alienum, impudentiſſimum nephandiſſimumq;
ad te detulerunt mendatium. Nemo enim Chriſtia-
nus iudicabit unq̃ eum perinde ac beſtiam perijſſe (ni
ſi & ipſe beſtia ſit, quod tamen prohibet Chriſtiani no-
minis profeſſio) quem in ſacris ſtudijs iugiter aduigi-
lantem occupat morbus, qui inter ægrotandum abſol-
uit libellum ad principem quendam de negotio grauiſ
ſimo, qui dictat literas amãuenſi, qui moleſtias morbi
patientiſſimè ſuffert, atq; interim etiam horas (ut uo-
cant) canonicas recitat; qui in extremo biduo non mi-
nus præclarè ſe gerit & peccatorum abſolutionem pe-
tit, & eam à ſacerdote impetrat, deinde corpus domi-
nicum reuerenter accipit, manus in ſupplicantis geſtũ
componit, oculos in cœlum erigit, qui pollicetur ami
cis ſe uelle ſeruare in finem uſq; fidem Chriſto ſemel
datam: qui poſt eiuſmodi uocem incipit oſcitare ad
mortem & à carcere corporis huius diſſolui. Hæc &
alia plura de Eckij morte doceri poſſunt teſtibus, qui
ad extremam uſq; eius uitæ epithaſin adfuere, quorum
nomina ædentur ubi res poſtulat, nec operæpretium

uidetur

uidetur longius enarrare omnes circumſtantias, quan=
doquidem & alij fortaſſis ſuper hac re tecum prolixius
expoſtulabunt. Aeditæ preterea ſunt à uiris bonis nec
uulgariter eruditis (quos tu mendatij conuincere cu=
pis) orationes tres, quæ abundè ſatis hanc rem teſtan=
tur. Hinc quidam mirari ſolent, undè ſumpſerint ob=
trectatores mentiendi occaſionem, quum præter hanc
ſolam, ipſis nihil deeſſe poſſit. Ego uerò nequaquam mi=
ror, quid enim non arriperet in occaſionem implaca=
bile iſtud odium? quod abhinc pluſquam uiginti annis,
quorundam impotentes affectus aduerſus hunc eru=
ditiſſimum uirum tot fictis nominibus, tot picturis, tot
famoſis libellis ſaturare nequiuit. Longè aliter (id
quod omnes ſcimus) docet Euangelica doctrina Chri
ſti, quæ undique ſonat pacem, lenitatem, charitatem, di=
lectionem. Tametſi affulgeat aliquid bonæ ſpei, ab
æquitate quorundam, qui ciuiliter admonent, qui
argumentis docent, qui abſque affectibus priuatis prædi
cant ueritatem et ſic rem omnem temperant, ut Euãge
liũ Chriſti ſimul ac optimas artes retinere queant. Hos
oportebat totis uiribus imitari. Si uerò ſemel ſtat ſen=
tẽtia quaſi iurata Styge eos uelle ſequi, qui maria oĩa
cœlo & ſacra prophanis abſque ullo diſcrimine miſcent,
qui paſſim impotenter abripiuntur, ut calumniarũ ue=
nena transferant in quemlibet innocentem & de cra=
tera mendatiorum (quemadmodum B. Hieronymi
uerba habent) toti mundo propinant: adeò ne aliquis
ſit futurus in furore ac reciprocis uindictæ uicibus finis:
quid ſupereſt? niſi ut Chriſtianę pietati aliquãdo ulti=
mũ quaſi uale dicamus, atque uelut ille dixit, Chriſto nũquam
reuicturo ſcribamus epicedion. Sed ne prolixitate mole=

ſtus ſim, te iterũ atq; iterũ rogo mi docte Theodorice per Chriſtianam charitatẽ, per cõmunem nobis utriſq; mortem quocunq; tandem tempore mors illa obueniat quam non minus tibi ac mihi ipſi (ſic me Chriſtus benè ſeruet) ex animo fœlicem precor: permitte (quòd pace fiat tua) Eckij manes in Chriſto ſaluatore dulciter qeſcere, nec ſis (obſecro) ſollicitus ut temerè iudices alienum ſeruũ qui iuxtà Apoſtoli ſententiam ſtat aut cadit domino ſuo. Quũq; ſcias uniuerſam ſapientum uirorum uitam mortis eſſe meditationẽ, memento iuxta ſaluberrimum iſtud præceptum, nouiſſimorum tuorum & deſine inimicari & ne iraſcaris proximo tuo: ut alienus à liuore cũ probatiſſimo uiro Dei Iob uerè dicere queas: non dedi ad peccandum guttur meum, maledicẽs animam eius. Scis enim quemadmodum te docuit ſapiens, quòd hominem qui calumniatur animæ ſanguinem, ſi uſq; ad lacum fugerit nemo ſuſtineat. Sera quidem hęc nobis eſt admonitio, ſed nihilominus (ſicuti pollicetur ſcriptura) florebit memoria iuſti cũ laudibus & nomen impiorum putreſcet, Tu uero iterũ atq; iterum cura ut ualeas. Ingolſtadij iij. calen. Iulij Anno M. D. XLIII.

IN MALEDICVM SVtorem Noricum σκιομαχήτηρ A. Eutrapelius.

PRoh pudor ô mores, Sutoris turpia facta,
Hunc uita functum cur malè quæſo refers?

Cur

Cur laceras uitam functi? qui ducis inertem, &
Fœdam, ſed ſuperis uiuet hic uſq; dijs.
Siccine tu potis es pia nomina figere morſu?
Bellua, quæ ſita ſunt puluere, Theſſaliaca?
Quæ tādē hæc nouitas, uel mos, uel q̄ modus ille eſt:
Hunc quod transfigis, qua ratione facis?
Tu maledicendo ſic nomen quærere tentas?
Aut furiæ exagitant te ſine mente uirum.
Indoctus cum ſis σελλιζειν *bellè decoras,*
Inſanis, ſtultum eſt, quod facis, hoc facere.
Quid multum exeſum retulit proſcindere corpus?
Dic rogo cui Diuo feceris obſequium?
Quod fecit, norunt cuncti, quid ſcripſerit idem
Res nota eſt, ſpecimen præbuit ingenij.
Viuet opus, quodcunq; dedit, quodcunq́; parauit,
Ipſa uelint nolint tempora uiuet opus.
Exactum licet eſſe neget gens inuida, uiuet,
Huic meritas laudes poſtera ſecla dabunt.
Non nimium curat, Sutor probet, improbet idem,
Sicq́; bonis mauult, quám placuiſſe malis.
Sutoris mores ſpernit, ridetq́; petulcos.
O mendax Sutor, gloria uana tua eſt.
Eckius heus cœlo fruitur, de te dubium eſt nunc,
Cernere num poſsis regna beata Deûm.

 Hic

Hic niſi qua talem decuit uirtute fuiſſet,
Noſter in obſcura ſorde iaceret honor.
In te quæ pietas uitæ? qui percitus Oeſtro,
Per te ſic, Pietas, commaculata perit.
Eckuis hic, fidei laudes, fideiq; trophæa
Portat, nec mihi tu Vite ſuperbe neges.
Hunc docuit Chriſtus, cœlum, uitamq; beatam
A ſe immortali non aliundè dari.
At te docuit, docuit ſic inuidia Erynnis,
At quibus & cœlum ſollicitare prece.
Hunc docuit Chriſtus, uerumq; fidemq; docere,
Te docuit Satanas obtenebrare fidem.
Hunc docuit Chriſtus populum formare fidelē,
Te duce ſed populus cuncta facit ſcelera.
Hunc docuit Chriſtus duros perferre labores.
Te docuit Satanas moribus eſſe nigris.
Hunc docuit Chriſtus ueram expectare ſalutem,
Te approperes docuit tartara ſic Belial.
Quod ſi fortè petas toto quid in orbe feratur
De Vito Dietrich? Schuermigerū eſſe ferūt.
Attamē in noſtro probitas, atq; inclyta uirtus.
Nil uirtutis habes, uertice ad uſq; pedes.
Scripta quidē regerat patiar tua lingua maligna,
Sed Chriſto uinci, ſic opus, hic labor, eſt.

Impietas

Impietas tua, uirtute ac pietate, ſceluſq́;
Pellitur. Sic probitas, ſimplicitasq́; ualent.
Vite, modo taceas, uitam quo uiuere poßis,
Sic mihi, nil ſuperis, gratius eſſe memor.

IN OBITVM ECKII.
A. Eutrapelus:

Eckius, an perit ex toto quem membra remittuut?
Viuit? an in cœlum, uenerat unde redit?
Mens æterna manet, manet immortale ſepulchrũ,
Per quæ præclarum plus micat ingenium.
Iam ualeant curæ, ualeant iam iurgia, Chriſtus
Proſpexit uati, conſuluitq́; ſuo.

Εκιομαχῶσι πρὸς ὑμᾶς ἀπόντας.

EPIGRAMMA. I. S. PSEVDOPOLEMII
in Vitum Dietrich Noricum.

Non loquitur ſapiens niſi quæ ſunt cognita certò,
Nec ſcribit, quæ ſcit uerba carere fide.
Ruſticus at fatui Sutor fex infima uulgi,
Narrando ueri neſcia uerba ſonat.
Infœlix Sutor calamum cur ſtringit iniquum,
In, ſibi quæ non ſunt cognita, fata uiri?
Eckius è uiuis diſceßit pectore ſanus,
Compeſcat fauces impia turba ſuas.
Noſtro rem nobis teſtamur carmine notam.
Errat Sutoris lingua canina mali.
Sed neſcit falſi peruerſus dogmatis author
Conſtanti uero conſona uerba loqui.

SVTORI. A.

Eutrapelius.

Neritij errores qui ſcrutarentur Vlyßis,
Non proprios riſit Diogenes Cynicus.
Anterior tibi promittat quid mantica calles:
Sed quid poſterior, te modò noſſe decet.

216800
7340

SPECIAL
94-B10178

THE GETTY CENTER
LIBRARY